

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,
w Izbie Karnej w dniu 10 września 2020 r.,
w sprawie **K. W.**,
skazanego z art. 282 k.k. i in.,
po rozpoznaniu kasacji, wniesionej przez obrońcę z urzędu skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 5 października 2018 r., sygn. akt IV Ka (...)
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w M.
z dnia 27 grudnia 2017 r., sygn. akt II K (...),

p o s t a n o w i ł :

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. J. G. – Kancelaria Adwokacka w K., kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy), w tym 23% VAT, za sporządzenie i wniesienie kasacji na korzyść skazanego;**
- 3. zwolnić K. W. od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i poniesionymi w jego toku wydatkami obciążyć Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w M. K. W. został uznany za winnego tego, że w okresie od 2 sierpnia 2015 roku do 4 sierpnia 2015 roku w M., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, grożąc P. U.

pobiciem i pozbawieniem życia, grożąc mu pozbawieniem życia jego rodziny, a także grożąc spalaniem „P.” skradł na jego szkodę pieniądze w łącznej kwocie 1150 zł, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia kary łącznej 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 grudnia 2005 roku, sygn. akt II K (...), obejmującej między innymi dwie kary jednostkowe po 2 lata pozbawienia wolności wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 18 marca 2005 roku, sygn. akt II K (...), za występki z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., którą to karę łączną pozbawienia wolności odbył w okresie od 9 grudnia 2010 roku do 27 października 2013 roku, jak też w ciągu 5 lat od odbycia części kary łącznej 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 17 lutego 2011 roku, sygn. akt II K (...), obejmującej karę jednostkową 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności wymierzoną za występki z art. 280 § 1 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., którą to część kary łącznej pozbawienia wolności odbył w okresie od 27 października 2013 roku do 12 września 2014 roku oraz od 23 września 2014 roku do 22 lipca 2015 roku, tj. występkę z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., za który na mocy art. 280 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 64 § 2 k.k. wymierzono mu karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd orzekł również o obowiązku naprawienia szkody, zaliczeniu okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie na poczet orzeczonej kary oraz o kosztach procesu.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca z urzędu oskarżonego, który podniósł zarzuty obrazy prawa materialnego (art. 282 k.k. w zw. z art. 283 k.k. przez jego niezastosowanie), błędu w ustaleniach faktycznych oraz obrazy przepisów postępowania (art. 7 k.p.k., art. 366 § 1 k.p.k., art. 167 § 1 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k.), mających wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a także zarzut rażącej niewspółmierności (surowości) wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności. Apelujący wniósł o zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji i uznanie, że oskarżony dopuścił się wymuszenia rozbójniczego stanowiącego wypadek mniejszej wagi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi *meriti* do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 5 października 2018 r., sygn. akt IV Ka (...), zmienił opis i kwalifikację przypisanego czynu przyjmując, że oskarżony K. W., w okresie od 2 sierpnia 2015 roku do 4 sierpnia 2015 roku w M., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, grożąc P. U. pobiciem i pozbawieniem życia, grożąc mu pozbawieniem życia jego rodziny, a także grożąc mu spalaniem „P. ” doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem i wydania mu pieniędzy w łącznej kwocie 1150 złotych, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia kary łącznej 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 grudnia 2005 roku, sygn. akt II K (...), obejmującej między innymi dwie kary jednostkowe po 2 lata pozbawienia wolności, wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 18 marca 2005 roku, sygn. akt II K (...) za występki z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., którą to karę łączną pozbawienia wolności odbył w okresie od 9 grudnia 2010 roku do 27 października 2013 roku, jak też w ciągu 5 lat od odbycia części kary łącznej 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 17 lutego 2011 roku, sygn. akt II K (...), obejmującej karę jednostkową 2 lat i 1 miesiąca pozbawienia wolności, wymierzoną za występki z art. 280 § 1 k.k. i art. 191 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., którą to część kary łącznej pozbawienia wolności odbył w okresie od 27 października 2013 roku do 12 września 2014 roku oraz od 23 września 2014 roku do 22 lipca 2015 roku,

i w konsekwencji zmienił kwalifikację prawną czynu przypisanego w ten sposób, że przyjął, iż czyn ten stanowi występki z art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. Ponadto Sąd drugiej instancji zmienił podstawę prawną wymierzenia kary w ten sposób, że za tę podstawę przyjął art. 282 k.k. przy zastosowaniu art. 64 § 2 k.k. i obniżył wymierzoną oskarżonemu karę pozbawienia wolności do 4 lat i 2 miesięcy, a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego utrzymał w mocy.

Od wyroku Sądu drugiej instancji kasację wniósł obrońca z urzędu skazanego, podnosząc zarzut rażącego naruszenia przepisów postępowania, które

miało istotny wpływ na treść tego orzeczenia, tj. obrazę art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k., polegające na niedopuszczalnym orzeczeniu na niekorzyść skazanego poprzez poczynienie nowych ustaleń faktycznych, w wyniku których dokonano zmiany opisu zarzucanego czynu poprzez dodanie znamienia: „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, a następnie niedopuszczalnej zmianie kwalifikacji prawnej czynu na art. 282 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. w sytuacji, kiedy w sprawie wniesiono środek odwoławczy jedynie na korzyść skazanego.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi odwoławczemu.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy orzekł, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna.

Zgodnie z art. 434 § 1 k.p.k., sąd odwoławczy może orzec na niekorzyść oskarżonego jedynie wtedy, gdy wniesiono na jego niekorzyść środek odwoławczy, oraz w granicach zaskarżenia, chyba że ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia, oraz w razie stwierdzenia uchybień podniesionych w środku odwoławczym, chyba że środek odwoławczy nie pochodzi od oskarżyciela publicznego lub pełnomocnika i nie podniesiono w nim zarzutów albo ustawa nakazuje wydanie orzeczenia niezależnie od podniesionych zarzutów. Warto w tym kontekście zauważyć, że w orzecznictwie wskazuje się, iż zmianą niekorzystną dla oskarżonego jest bez wątpienia modyfikacja polegająca na takim "uzupełnieniu" przez sąd drugiej instancji okoliczności faktycznych ustalonych przez sąd *a quo*, która pozwoli na stwierdzenie, że zostały wyczerpane znamiona określonego czynu zabronionego i to nawet wtedy, gdy miałoby to finalnie prowadzić do skazania za czyn "korzystniej" zakwalifikowany niż ten, który stanowił podstawę skazania przez sąd pierwszej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2019 r., IV KK 42/18, LEX nr 2677105; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2018 r., II KK 92/18, LEX nr 2622314). Z tego względu bez znaczenia dla kwestii zasadności badanego zarzutu jest to, że Sąd odwoławczy dokonał zmiany opisu i kwalifikacji czynu przypisanego skazanemu, w konsekwencji skazując go za

występek o niższym poziomie ustawowego zagrożenia karą i obniżając sam wymiar kary.

Zasadniczym pytaniem jest natomiast to, czy Sąd odwoławczy, dokonując zmiany kwalifikacji prawnej czynu z rozboju (art. 280 § 1 k.k.), na wymuszenie rozbójnicze (art. 282 k.k.) wskazując, że K. W. swego czynu dopuścił się w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, poczynił nowe ustalenie faktyczne, naruszając tym samym, w realiach procesowych rozpoznawanej sprawy, zakaz *reformationis in peius*? W pierwszej kolejności należy zauważyć, że powyższe ustalenie dotyczy znamienia strony podmiotowej czynu w postaci motywacji sprawcy. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji, przypisując skazanemu przestępstwo rozboju, stanowiącego przecież typ kwalifikowany kradzieży, ustalił jego motywację, polegającą na zaborze cudzej rzeczy w celu przywłaszczenia (tyle że przy użyciu tzw. środków rozbójniczych), co jest równoznaczne z przysporzeniem, a zatem osiągnięciem korzyści majątkowej dla siebie. Z tego względu należy uznać, że motywacja polegająca na celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej zawiera się w mającym szerszy zakres znaczeniowy określeniu motywacji jako celu osiągnięcia korzyści majątkowej, którą – zgodnie z art. 115 § 4 k.k. jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego. Relacje między analizowanymi określeniami motywacji sprawcy dobrze widać na tle redakcji przestępstwa kradzieży programu komputerowego, w odniesieniu do którego, z uwagi na jego niematerialny charakter, sprawca nie może dokonać zaboru w celu przywłaszczenia, a tym samym i chcieć dokonać przysporzenia w swoim majątku przez objęcie władztwa nad rzeczą, lecz może uzyskać cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Konkludując, w świetle powyższych rozważań należy uznać, że Sąd odwoławczy wskazując w zmodyfikowanym opisie czynu przypisanego skazanemu, iż ten działał „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej”, nie dokonał nowego ustalenia faktycznego, lecz jedynie w sposób bardziej ogólny określił motywację skazanego, którą ustalił już Sąd pierwszej instancji [„działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru (...) skradł na szkodę pokrzywdzonego pieniądze w łącznej kwocie 1150 zł”, a kradzież - co oczywiste – jest to zabór w celu przywłaszczenia cudzej rzeczy ruchomej, jak stanowi art. 278 § 1 k.k., natomiast art. 280 § 1 k.k. mówi o kradzieży przy użyciu środków w nim

wskazanych, a więc już w tym orzeczeniu Sąd Rejonowy ustalił, że K. W. działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru skradł pieniądze i faktycznie osiągnął korzyść majątkową w kwocie 1150 zł]. Nie doszło zatem do obrazy przez Sąd odwoławczy art. 434 § 1 k.k. w zw. z art. 455 k.p.k.

Oczywiste jest też to, że wbrew temu, co podnosi skarżący, Sąd *ad quem* mógł dokonać zmiany kwalifikacji prawnej czynu w kierunku przyjęcia typu przestępstwa zagrożonego łagodniejszą sankcją. Warto przy tym, zauważyć, że przecież w apelacji obrońcy K. W. wnioskowano o przyjęcie, że dopuścił się on wymuszenia rozbójniczego (tyle, że w typie uprzywilejowanym – art. 283 k.k.), nie zaś rozboju.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu. O kosztach pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu orzeczono na podstawie § 17 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 4 pkt 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18).